

Nieuwsbrief

Nummer 5 – oktober 2005

Inhoud

Themamiddag beheersing onkruid, ziekten en plagen.....	1
<i>Onkruid.....</i>	<i>1</i>
<i>Echte en valse meeldauw.....</i>	<i>1</i>
<i>Zonnebloemen en valse meeldauw.....</i>	<i>1</i>
Bodem en bemesting	2
<i>Zweefvliegen en waardplanten</i>	<i>2</i>
Onderzoek na 2005.....	2
Vanuit Biosfeer kringen	3
Cursus vaste planten teelt.....	3
Agenda	4

Themamiddag beheersing onkruid, ziekten en plagen

Op 5 oktober waren ca. 40 personen, waaronder telers, onderzoekers en adviseurs, op de proeftuin in Lisse verzameld. In de vergaderzaal brachten onderzoekers van PPO resultaten van inventarisaties en recente onderzoeken naar voren. Daarna verlegde zich de discussie naar het veld waar Kees Pastoor (DLV) onkruidwieders liet werken. In deze Nieuws wat resultaten uit het onderzoek en aandachtspunten voor de teelt.

Onkruid

Tijdig onkruid aanpakken blijft noodzakelijk, enerzijds omdat handwieden veel arbeid vraagt en anderzijds omdat een open gewas minder kans geeft op schimmelinfecties.

Helaas bleef de Pneumat aan de kant staan omdat de compressor nog ontbrak. Over de meest geschikte wieder in buitenbloemen verschillen de meningen. De roterende wieder laat de planten niet ongeroerd, maar volgens sommige telers toch geschikt voor zonnebloemen die wel wat kunnen hebben. Voor de bewegende wiedeg zijn er zeker mogelijkheden. Deze machine wordt al veel toegepast in de teelt van vaste planten. Het nadeel van wieden is dat je niet alleen kiemplanten dood, maar ook weer kiemimpulsen geeft aan het onkruidzaad. Bij groeizaam weer is twee keer wieden per week noodzakelijk. In Cruifj termen "ieder voordeel heb zijn nadeel" Een brede wiedeg (3 bedden) beperkt het aantal werkgangen, maar vraagt een zwaardere tractor.

Echte en valse meeldauw

Echte meeldauw schimmels (diverse soorten uit de familie *Erysiphaceae*) vormen de belangrijkste schimmelziekten bij de teelt van zomerbloemen en vaste planten. Het verschil met valse meeldauw is dat valse meeldauw vanuit het blad naar buiten groeit en echte meeldauw aan de buitenkant van het blad groeit. Echte meeldauw groeit uitwendig, over de bladeren heen. De schimmel voedt zich met behulp van zuigorgaantjes (zogenaamde haustoria) die de buitenste cellaag aanprikken. Valse meeldauw groeit inwendig. De sporendragers komen via de huidmondjes naar buiten. Deze geven de grijze kleur op het blad.

Uit een literatuurinventarisatie blijkt dat een aantal van de echte meeldauwschimmels die voorkwamen op zomerbloemen en vaste planten duidelijk verschilde van de echte meeldauw die voorkwamen in roos. Meeldauwsoorten kunnen per gewas duidelijk verschillend reageren. In waarschuwingssystemen en bij toepassing van biologische middelen moet je daar rekening mee houden. .

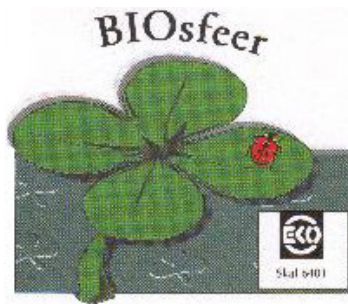
Zonnebloemen en valse meeldauw

Afgelopen zomer zijn telers in meer of mindere mate in de valse meeldauw gelopen. Het lijkt erop dat schimmelsporen de winter goed overleven en het gewas al vroeg in het jaar infecteren. Een lage infectiedruk lijkt de beste voorzorg om schade te ontlopen. Voor (biologische) telers betekent dit ruime vruchtwisseling (minimaal 1:5) en bij voorkeur op afstand van de voorafgaande zonnebloemeteelt.

Het klimaat is minder goed te sturen, zorg voor een droog klimaat door:

1. Niet te dicht te planten
2. Het gewas onkruidvrij te houden
3. Onderdoor water te geven.

Schimmels kiemen minder goed als het blad "hard" is. Een hard gewas is te bevorderen door bespuitingen met gesteentemeel en/of bitterzout, eventueel met zeewierextracten, compostthee of Vital. Om het probleem met valse meeldauw aan te pakken, komt PPO met een voorstel; dit mede nav gesprekken met adviseurs Kees Pastoor en Henk van de Berg en Biosfeer telers. De genoemde personen worden nauw bij de uitvoering van het project betrokken.

Bodem en bemesting

Biokas houdt zich bezig met de ontwikkeling van biologische tuinbouw onder glas. Op 6 oktober vond de bijeenkomst gezonde bodem plaats in st. Annaland. Naast mineralenbeheer was de aandacht gericht op beheersing van bodemplagen waaronder aaltjes. Enkele glastuinder zijn begonnen met Biofumigatie. Hierbij wordt vers plantenmateriaal van kruisbloemigen in de grond gewerkt. Door de stoffen die uit het materiaal vrij komt sterven veel aaltjes. In combinatie met afdekken (Biologische Grond Ontsmetting) werkt het systeem nog beter, na 3 weken is 85-95% van de aaltjes gedood.

Het Biokas onderzoek voor bodem en bemesting is samengevat in de Biokas brochure Bodem en Bemesting, deze is te bestellen via DLV Horst 077-3984700 of te downloaden via www.biokas.nl.

Stimuleren natuurlijke vijanden

Volwassen stadia van natuurlijke vijanden worden gestimuleerd door de aanwezigheid van bloeiende planten. Volwassen zweefvliegen en sluipwespen **eten geen luizen**, maar leven van stuifmeel en nectar. Nectar bevat suikers die belangrijk zijn voor de energievoorziening (voortbeweging). Stuifmeel bevat eiwitten die essentieel zijn voor het produceren van eieren (voortplanting). De eieren worden vervolgens afgezet in de kolonies van bladluizen.

Zweefvliegen en waardplanten

Zodra de zweefvlieglarven uitkomen kunnen deze bladluizen gaan eten. De larven van de zweefvlieg eten bladluizen volledig op. Gemiddeld consumeert een larve 300-500 bladluizen gedurende haar leven. De larven eten bij voorkeur 's nachts, overdag zijn ze moeilijk in het gewas terug te vinden. Bij 20 °C is de duur van het larvenstadium ca. twee weken. Wanneer men al vroeg in het seizoen last heeft van bladluizen is het zinvol zweefvliegen al zo vroeg mogelijk in het voorjaar te stimuleren. Vroeg bloeiende planten zoals Salix (wilg) en Cornus mas (Gele kornoelje) zijn planten die zweefvliegen al vroeg in het jaar aantrekken. Het is dan ook aan te bevelen deze gewassen op te nemen in groenstroken langs het productieperceel of in de erfbeplanting. Voorbeelden van goede kruidachtigeplanten die zweefvliegen aantrekken zijn Phacelia, wilde peen en fluitekruid. Naast wilde planten zijn ook veel zomerbloemgewassen geschikt voor het aantrekken van volwassen zweefvliegen. In het biologisch bedrijfssysteem zomerbloemen (2003 te Horst) zijn grote aantallen zweefvliegen waargenomen op

Centaurea (korenbloem), Solidago, Helenium, Callistephus en Veronica. Determinatie van deze zweefvliegen geeft aan dat met name op Centaurea en Veronica zweefvliegsoorten voorkomen waarvan bekend is dat ze natuurlijke vijanden zijn van bladluizen.

Adult dubbelband zweefvlieg (foto Koppert)

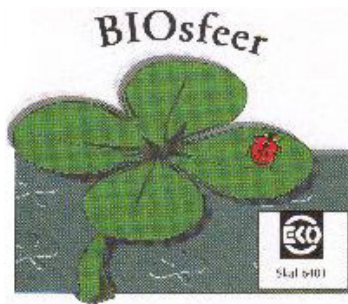
Onderzoek na 2005

In de Productwerkgroep biologische sierteelt zijn de onderzoeksprioriteiten benoemd voor komende jaren. De betrokken onderzoeksinstituten werken op basis van de voorkeurslijst plannen verder uit. Op 9 december vergadert de productwerkgroep weer om de plannen voor 2006 te beoordelen. Vanuit de siertelers hebben Frans van der Helm (glas en vollegrond) en Gerhard ter Voortwis (vollegrond) zitting in de werkgroep. Wensen voor onderzoek kunnen via Biosfeer worden ingebracht.

Telers hebben vooral behoefte aan oplossingen voor concrete problemen tijdens de teelt. Vaak is de kennis wel ergens te vinden, maar niet altijd voorhanden. Ontsluiting van kennis ten behoeve van specifieke teeltproblemen staat daarom hoog op de agenda. Hierin past ook maatregelen ter voorkoming of bestrijding van valse meeldauw in zonnebloemen.

Naast korte termijn onderzoek is er ook onderzoek voor langere termijn. Voorbeelden van deze projecten zijn nutriënten waterproof, Topsoil en de smaak van morgen. Deze projecten richten zich op **vollegrondsteelt** waarin ook een stuk voor sierteelt kan worden ingepast. Binnen de glasteelt is er aandacht voor het thema biologische kringloopkas.

Naast het onderzoeksbudget komt er geld beschikbaar voor praktijknetwerken. Hierbij is biologisch sierteelt onder glas ondergebracht bij Biokas II. Vollegrond sierteelt sluit aan bij Biom boomteelt.

Vanuit Biosfeer kringen

Cursus vaste planten teelt.

De cursus vaste plantenteelt zal ook dit jaar doorgang vinden, namelijk in Aalsmeer op het Wellant College. De eerste cursusavond is op dinsdag avond 15 november 2005. De cursus bestaat uit dertien opeenvolgende dinsdagavonden, gevolgd door een examenavond. Midden in de winter, rond kerst en nieuwjaar, is er twee weken geen cursus. Bij de cursus horen drie excursies. Twee in de winterperiode en één in de zomer, als de cursus eigenlijk al is afgelopen.

Deze cursus probeert zo praktijk gericht mogelijk, alle aspecten van de vaste planten teelt te behandelen, zowel teelttechnisch als ook de handelstechnische kant. Een belangrijk aspect vormt ook de achtergrond van de vaste planten teelt, zoals rustmechanisme, bewaring, bemesting, maar ook sortiment en ziekte herkenning. Er wordt een syllabus over de te behandelen stof verstrekt. De prijs van de cursus is € 440,- Voor werknemers, die aangesloten zijn bij bepaalde CAO's wordt via de Colland subsidie (Vroegere Stosas) dit cursusgeld deels vergoed. Voor bedrijven zijn scholingskosten gewone bedrijfskosten en als zodanig geheel fiscaal aftrekbaar.

De cursus wordt in Aalsmeer gegeven door H.v.d.Berg. i.s.w. met docenten van het Wellant College. Aanmelding is mogelijk bij Wellant College Cursussen en Trainingen te Houten Postbus 555, 3990 GJ Houten, tel. 030 - 63 45 288, fax 030 - 63 45 289

Op bezoek bij Bunches

21 juli 2005 ging Biosfeer op bezoek bij Bunches exporteur op Engeland

We werden ontvangen door René Francken (Dir. Bunches Int. in Rijnsburg)
De rondleiding werd verzorgd door : Martin (Accountman. voor Waitrose Engeland)

Waitrose heeft interesse in biologische producten; zeker voor Food. Voor bloemen doen zij één type boeket. Wel verloopt bij Waitrose alles via vaste protocollen. Je mag niet zo maar een ander bloemensoort in een boeket stoppen. Bunches is in Holland Skal-gecertificeerd.

Unicum en Freesia's

Bunches koopt zijn Freesia's alleen op contract bij Unicum (telersver. voor freesia's) . Unicum heeft wel de GAP -certificaten voor export op Engeland. Bunches is wel geïnteresseerd in een biologische Freesia lijn (op 7 aangeleverd). Ook de prijs moet fatsoenlijk zijn.

Meer info over Bunches in Rijnsburg

Bunches doet al 7 jaar in Biologische boeketten. In principe 1 boeket (één lijn) . Ze zoeken vaak naar een trekker in het boeket.

Amaryllus of bv Gerbera kan een dergelijke blikvanger zijn. (soms te duur) .

Ze zouden graag de leverperiode uitbreiden naar voor- en najaar.

Tulpen vinden ze vaak te duur in het boeket. Lelies (LA's en Aziaten) zijn wel interessant voor Engeland. Bij Bunches gaat 30 – 35 % op kontrakt en 65 % via de Klok. Bij elk type boeket wordt eerst het vaasleven getest en dan pas gaat het de winkel in.

Sjors Veldt pleitte voor het leveren aan Bunches van volle karren (dan hebben ze voor een paar dagen genoeg) Halve karren kost de teler geld.

Bunches wil elke dag nieuwe bloemen. Vanuit Engeland wordt per telefoon besteld rondom 14.30. Vanaf 16.00 worden de bloemen verscheept en de volgende dag staan ze in Engeland in de winkel.

Waitrose heeft een aantal winkels overgenomen; daardoor is afname van biologische boeketten ook groter geworden. Er worden nog geen promotie acties ondernomen.

Posters kunnen interessant zijn, maar er mag niet willekeurig met kleuren gewerkt worden.

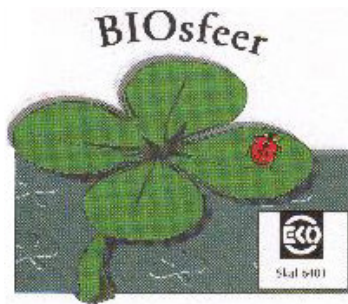
Prijsaanbiedingen

Engeland is duur. Ze willen daarboven ook nog een flinke marge. Freesia's gaan soms weg voor 1,99 pound per bos , maar ook voor 2,99.

Chrysanten gaan voor 2,99 pound (Bij Tesco voor 1,99 of 2,49) .

Een bos asters gaat dan weer voor 1,99 pound.

Voor 'Bol op Pot 'moet je als exporteur Whinchester growers (Chris Wood) hebben. Via Bunches loopt dit artikel niet. Zij hebben op dit terrein niet de naam.

Rondleiding door Martin

Er komt op elke bos een eind datum; zolang kan de bos nog de winkel in en verkocht worden. Bij verkoop is gegarandeerd dat de bos nog minimaal 5 dagen bij de klant thuis kan staan Niet verkochte bossen gaar retour. Daar wordt ook nog iets voor terugbetaald door Waitrose Biosfeer maakte kennis met Richard : de kwaliteitsman (nog maar kort in dienst) Hij bracht ons direct naar de Bio-opslaghoek (nauwelijks gescheiden van gangbaar) .

Er was flink commentaar op de aangeleverde bloemen van de telers.

Het was een interessante excursie , waarbij nog eens rustig onder het genot van een kop koffie in een door veiling Flora Holland beschikbaar gestelde kamer nagepraat werd.

Sjors Veldt en gezin in Bloembollenvisie

Op de voorpagina van dit alom bekende en gelezen blad prijkt de familie Veldt . Je moet goed kijken wil je de moeder onderscheiden van de knappe dochters. In de inleiding wordt hun bedrijf: "de Driehoek" een bijzonder bedrijf genoemd en bovendien wordt vermeld, dat de Driehoek behoort tot het selecte groepje biologische sierteelt bedrijven. Daarbij wordt één poot onder het bedrijf: de bloemenwinkel van Dorien, de vrouw van Sjors, niet vergeten. De levensloop van Sjors en Dorien wordt uitvoerig nagelopen. Ook alle hobby's worden geëtaleerd. Vervolgens komt de toekomst van het bedrijf ter sprake en de overwegingen, die daarbij een rol spelen. De gevleugelde uitspraak van Sjors, die blijft hangen, is : "**je leeft niet alleen om te werken**". Het artikel is zeker de moeite waard om te gaan lezen.

De keten is 'In'

Wat wij in de biologische sierteeltwereld al redelijk voor elkaar hebben: een "goed georganiseerde keten" is in de gangbare sierteelt nog maar mondjesmaat.

Op 25 okt praten telers en handel met elkaar over "**Lusten en Lasten rond Ielies**" (organisatie. VGB en LTO groeiservice) . De deelnemers worden geïnformeerd over beide schakels in de keten. De centrale vraag is : ' Wat gaat goed in de relatie tussen telers en handel'

De KAVB start ook met een paar werkgroepen en excursies over het onderwerp : **Meer markt, meer marge**. Ze laten zich uitnodigen door succesvolle ondernemersverenigingen in de groententeelt onder glas en willen alles van ketens en markt te weten komen.

Overigens de bloembollen handel reageert hier wat lauw op. Er is daar nog een weg te gaan. Dat neemt niet weg, dat wij , biosfeerleden, de ketenmatige aanpak moeten blijven ontwikkelen. Met Maarten Vrensen van Florganic heeft een werkgroep van Biosfeer een stevige evaluatie hierover gehad. We komen daar later op terug.

Agenda

Van 2-5 Nov. 'De Hortifair' , waarop de Naktuinbouw haar Moeder plantentuin presenteert. Nieuwe mogelijkheden worden aangegeven.

Van 2-4 Nov. Aalsmeer market, de jaarlijkse handelsbeurs van het VBA

Tussen Amsterdam en Aalsmeer rijdt dan een pendelbus.

Jan. 2005 wordt weer de jaarlijkse ledenvergadering van Biosfeer gehouden. (datum nog niet bekend).

Aan deze Nieuwsbrief werkten mee: Frak Nouwens (PPO), Hanneke van Zuilichem (PPO), Kees Pastoor (DLV), Leen Janmaat (DLV), Henk van der Berg en Bert van Blokland (Agri Chain) .